

SANT QUINTÍ D'EN BAS

L'ermita

Catalunya Romànica

Situació

Una vista de l'exterior de l'església des del costat sud-oriental, amb la capçalera rectangular a primer terme.
J. M. MELCIÓ

Sant Quintí d'en Bas és una antiga parròquia de l'antic municipi de Sant Esteve, avui La Vall d'en Bas, situada just al límit amb Joanetes, a l'esquerra del Fluvià, a ponent del poble de Sant Esteve d'en Bas.

Mapa: 294M781. Situació: 31TDG539631.

Per arribar a Sant Quintí d'en Bas cal anar per la carretera d'Olot a Santa Coloma de Farners, per Besalú i Anglès.

Entre els punts quilomètrics 44 i 47 hi ha, a mà dreta, el trencall que porta a Joanetes. En arribar al veïnat de Can Trona, a 500 m, cal agafar, a mà esquerra, la carretera de la concentració parcel·laria; al cap d'uns 500 m hi ha Sant Quintí. La clau és guardada a la masia del Mercadal. (ANM-JVV)

Història

És a la darrerria del segle X, concretament l'any 998, que trobem una de les primeres referències documentals a l'església de Sant Quintí; consta que aquest any el papa Gregori V expedí una butlla de confirmació de béns a favor del monestir de Sant Genís i Sant Miquel de Besalú, anomenat posteriorment de Santa Maria, on és esmentada, entre les seves possessions, “ipsam Ecclesiam sancti Quintini cum silvis et cum omni sua pertinentia vel adjacentia”. La cessió d'aquesta església a l'esmentat cenobi besaluenc havia estat feta poc temps abans dins el mateix any pel comte de Besalú, Bernat Tallaferro, el qual li tornà a ratificar la propietat en una carta de donació datada l'any 1000; l'esmentat comte li concedeix “Ecclesiam sancti Quintini cum ipso alode quem habet, id est, casas et curtes, terras et vineas et boscho, pratis et pascuis in ibidem loco vel ubique ei pertinentibus, qui est sita in Basso”.

Així doncs, el lloc i l'església de Sant Quintí depengueren a partir del segle X del monestir de Santa Maria de Besalú, tot i que posteriorment també formaren part, en un sentit més ampli, de la jurisdicció territorial dels vescomtes de Bas.

Al final del segle XII, l'any 1189, és consignada una donació feta per Guillem de Plana, prevere, en benefici d'aquesta església, alhora que també feia prestació d'obediència a Hug, prior de Santa Maria, en reconeixement a la senyoria que exercia sobre aquest temple; en el document, l'esmentat prevere féu donació de la tercera part dels seus béns mobles i, a més, expressà la voluntat d'ésser-hi sepultat. Poc temps després, l'any 1200, un personatge anomenat Arnal de Stella cedí al cenobi de Santa Maria i a l'església de Sant Quintí d'en Bas tots els drets que tenia per donació de Ramon de Milany sobre les Coromines properes a l'esmentada església, i els lliurà al prior Pere, del qual rebé a canvi deu morabatins barcelonesos.

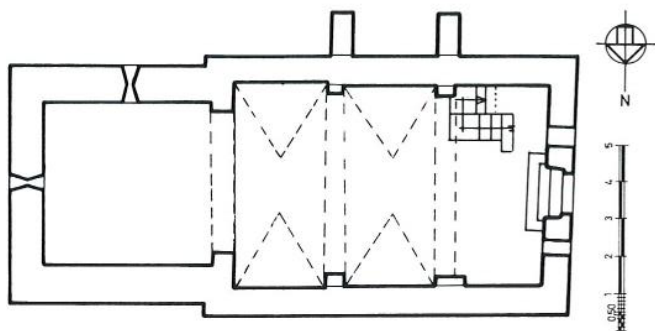
D'altra banda, al final d'aquesta centúria i dins la relació d'esglésies que contribuïen amb el delme al sosteniment de les croades, figura els anys 1279 i 1280 l'“ecclesia de sancti Quintini”.

Ja al segle XIV, el 1323, el prior de Santa Maria Rostany Gaudissardi concedí a Ramon de Mercadal, clergue tonsurat, el benefici i l'església de Sant Quintí, a la vegada que aquest prometia obediència a l'esmentat prior.

Al llarg de la catorzena centúria hi ha diverses escriptures per les quals alguns moradors de la parròquia de Sant Quintí d'en Bas es reconeixen homes propis dels priors de la col·legiata de Santa Maria. En aquest sentit és constatat, per exemple, que l'any 1338, Guillem i el seu fill, d'aquesta parròquia, juntament amb d'altres habitants de parròquies veïnes feren reconeixement al prior Gaucelm d'ésser-li homes propis i solius.

Una última notícia corresponent a l'actuació dels priors de Santa Maria com a senyors jurisdiccionals d'aquesta parròquia data de l'any 1370, en què el prior Guillem concedí a Pere de Pirario, clergue de Sant Privat, l'església de Sant Quintí a títol vitalici, i jurà sobre els quatre evangelis fidelitat i obediència. D'altra banda, al final del segle XIV l'"Ecclesia parrochialis sancti Quintini de Basso" apareix esmentada en els nomenclàtors de la diòcesi de Girona. Tanmateix l'església de Sant Quintí perdé la categoria de parròquia al segle XVIII, i actualment és sufragània de la de Sant Romà de Joanetes. (MLIR)

Església

Planta, a escala 1:200, de l'església, amb una nau rectangular, capçada a llevant per un absis també rectangular, d'acord amb la tipologia que seguien algunes esglésies tardanes. J. MARGUÍ-G. ANGLADA

L'església de Sant Quintí d'en Bas és formada per una nau rectangular, molt ampla, capçada a llevant per un absis de planta rectangular, cobert amb volta de canó, el qual s'obre directament a la nau.

D'època romànica només es conserva la part corresponent a l'absis, mentre que la nau sembla respondre a una reforma total de la nau original, de la qual es conserva la façana de llevant i les cantonades amb els murs de tramuntana i de migjorn, els quals presenten uns signes evidents d'haver estat sobrealçats en diferents campanyes constructives.

La porta del temple s'obre a la façana de ponent, la qual és coronada per un campanar d'espadanya, d'un sol ull, i de proporcions reduïdes.

A la part original s'obrien dues finestres de doble esqueixada, una a la façana de llevant i l'altra a la de migjorn. L'aparell d'aquesta part, molt diferent del de la nau, ha estat fet amb carreus perfectament tallats i polits, disposats en filades molt uniformes i regulars.

La forma absidal i la tècnica constructiva permeten de situar-ne la construcció dins el segle XIII, al moment en què els absis semicirculars començaren a desaparèixer i foren substituïts per absis rectangulars arcaïtzants, com aquest en concret o el de Sant Corneli de Ribelles, o naus sense absis, com la de Santa Maria de Llongarriu, o Sant Miquel d'Avellanacorba, per esmentar només les esglésies garrotxines.

Aquest temple sofrí diverses modificacions al segle XVIII. Una de les més importants fou l'ampliació de la seva estructura inicial per la banda de ponent amb un cos d'edifici que doblà la seva llargària. A llevant l'antiga fàbrica romànica havia estat utilitzada com a sagristia fins que les obres de restauració dutes a terme l'any 1980 la suprimiren i destinaren tota la construcció al culte; així mateix, durant aquestes obres foren posats al descobert els vells carreus romànics de l'interior del temple. (ANM-MLIR)

Orfebreria

Canadelles procedents d'aquesta església, actualment conservades al Museu Comarcal de la Garrotxa, on són inventariades amb el núm. 1721. F. TUR

Al Museu Comarcal de la Garrotxa, amb el número d'inventari 1721, es conserven unes canadelles de coure procedents de l'església de Sant Quintí d'en Bas, que fan aproximadament 16 x 11 cm.

Aquestes peces tenen una forma semblant a la de l'àmfora, amb el cos ample i arrodonit i el coll estret. Només una conserva la nansa. Són fetes de coure gravat i decorades en dues cares amb un cercle dins el qual hi ha la figura d'un àngel amb les ales esteses i dempeus.

La resta de la superfície és ornamentada amb motius geomètrics i vegetals a base de palmetes seguint la tècnica del vermiculat. Aquesta tècnica s'aplica amb molta freqüència en peces d'esmalt atribuïdes als tallers llemosins. Segons Madeleine Gauthier (Los esmaltes meridionales en la Exposición Internacional de arte románico en Barcelona y Santiago de Compostela, "Goya", núm. 48, maig-juny 1962, pàgs. 400-407), la utilització del vermiculat esdevé una constant dels tallers llemosins a partir del darrer terç del segle XII.

Aquestes canadelles es conserven en un estat força fragmentari i el metall és molt degradat.

Al Museu Episcopal de Vic es conserva un altre joc de canadelles (canadelles de l'abat Desbac, núm. inv. 870-871), fetes de peltre. Aquestes, però, tenen la forma de setrill.

Carme Batlle i Gallart (Vinaieras, El arte románico. Catalogo, Barcelona-Santiago de Compostela 1961, pàg. 439, n.c. 1194-95) atribueix aquestes peces al taller de Llemotges i les data al segle XIII, la qual datació coincideix amb la donada per Josep Gudiol i Cunill a Nocions d'Arqueologia Sagrada Catalana (Barcelona 1931, 2a. ed., pàg. 275, fig. 315). (EBC)

Bibliografia

Bibliografia general

Pèire de Marca Marca hispanica, sive limes hispanicus, col·l. "Baluze", París 1688, doc CXLVII, c. 953 i doc. Cxlviii, cs. 956-957.

Francesc Monsalvatje i Fossas: Noticias históricas..., vol.II, Olot 1890, pàg. 81 i ap. XIV, pàgs. 248-251; vol. V. Olot 1893, pàgs. 16 i 102; vol. XI, Olot 1901, pàgs. 243, 244, 247 i 248; vol. XII, Olot 1902, pàgs. 38, 62, 281, 361, 399, 402 i 502, i vol. XVIII, Olot 1910, pàg. 5.

Joaquim Botet i Sisó: Província de Gerona, dins Geografia General de Catalunya, Barcelona s.d., pàg. 793.

Josép Rius i Serra: Rationes decimarum Hispaniae, vol. I, Consejo Superior de Investigaciones Científicas, Barcelona 1946, pàgs. 77 i 90.

Josép M. Pons i Guri: Nomenclátore de la diócesis gerundense en el siglo XIV, "Anales del Instituto de Estudios Gerundenses", Girona 1964-65, pàg. 69.

Joan Pagès i Pons: L'antiga parròquia de Sant Quintí de Bas. Notes històriques, "Verntallat", núm. 16, Vall d'en Bas 1979.

Josép Murlà i Giralte: Guia del romànic de la Garrotxa, Olot 1983, pàg. 154.

Bibliografia sobre l'església

Josép Murlà i Giralte: Guia del romànic de la Garrotxa, Olot 1983.

En la parla col·loquial SANT CANTÍ

Segons Marquès,

SANT QUINTÍ DE BAS. Tenia un sol mas al terme, 1409 (Quesitòries 2, f. 103v). El 1420 no hi residia capellà; en la visita de 1436 es diu que és unida a la rectoria de Joanetes. Unida a la sagristia de Sant Esteve d'en Bas, 1776(P-137,f. 191V-192).

Marquès, Josep Maria. «Creació i Extinció De parròquies Al Bisbat De Girona». Annals De l'Institut d'Estudis Gironins, [en línia], 1995, Vol. 35, p. 405-46,

<https://raco.cat/index.php/AnnalsGironins/article/view/54188>